

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

CORN. DE JONG ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE Zeestraat 63 :: Den Haag :: Tel. 6038

BOEATAN
**VRIENDELIJKE
UITNOODIGING**
tot een bezoek aan de
St. Nicolaas-uitstalling
van Oost- en West-Indi-
sche Kunstvlijt-artikelen,
bizar geschikt voor
Feestgeschenken

Den Haag - Heulstraat 19

INHOUD: Oproeping. — Uit de Oost-Ind. Mail. —
Necrologie. — Suriname. — Curaçao. — Wat de
Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van
Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litt.-
overzicht. — Mededeelingen. — Naamlijst van nieuw
toegetroden leden.

OPROEPING.

De Inlichtingsdienst (Informatiebureau) van
„Oost en West” roept gegadigden op tot het schrijven van
een boekje van 2 à 3 vel druks betreffende den werkring
bij de bergcultures, zooals koffie, rubber, thee, enz., zoo-
mede van een boekje betreffende den werkring bij de
tabakskultuur in Nederlandsch-Indië, in den trant van
de door dit bureau uitgegeven serie boekjes Nos. 1 tot 9
van de „Staats- en Particuliere betrekkingen in onze Over-
zeesche Bezittingen”.
Het honorarium bedraagt f 40 per vel druks van 16
bladzijden.
Reflectanten worden verzocht zich te wenden tot den
secretaris van het Informatie-bureau, Heulstraat 17, te
s-Gravenhage.

Uit de O. I. Mail.

Cholera rapport.

Het rapport loopende van 4 October tot 10 October,
meldt, dat gedurende dien tijd aan cholera leden: 4 Euro-
peanen, 35 Inlanders, 10 Chinezen en 1 Arabier. Hier-
van overleden een Europeaan, 28 Inlanders en 7 Chi-
nezen. Bijgekomen: 13 Oosterlingen. Overleden: 9 Oos-
terlingen. Hersteld: een Europeaan en drie Oosterlingen.
In behandeling blijven 8 Oosterlingen.

De Vreemdelingen maken het beroerd.

Onder dit opschrift meldt het „Bat. Handelsbl.”:
Naar verluidt moet het met de onlangs geïmporteerde
Mongoolsche paarden te Padalarang niet naar wensch
gaan. Hielden de dieren zich aanvankelijk zeer goed, thans
zijn zij aan een vreeselijk heimwee ten prooi; zij hinniken
bijna niet meer, en, als zij het doen, is het in mineur.
Zelfs de veearts is er naar wij hooren, zeer onder den
indruk van.
Behalve door heimwee, worden de dieren ook door
surrah en droes bezocht. Er moeten reeds enkele dieren

gestorven zijn. Het is te hopen, dat de ziekten spoedig
onderdrukt worden, anders kon dat Mongolië wel eens
een leelijk schadepostje voor het gouvernement zijn.
Den paardenren wordt willens en wetens de kop inge-
drukt; de geïmporteerde dieren sterven een ontijdigen
dood, het kan er binnenkort prachtig bij onze remonte
uitzien!”

Gul N.-I.

Het Centraal Comité te Batavia tot leniging van den
nood in Nederland maakt bekend, dat sedert de vorige
opgave alsnog ontvangen werden:
f. 6.25 van den Consul-Generaal der Ned. te Singapore.
„ 219.25 12de storting Administrateur en geëmpl. der Sf.
Adiwerna, Balapoelang, Bandja-
ratma, Kemanglen en Panka.
„ 89.— 10de „ Pamekassan.
„ 63.62 12de „ Soemenep.
„ 113.01 13de „ Bondjonegoro, waarvan f 50.26 van
Inlandsche ambtenaren.
„ 49.75 8ste „ Poerworedjo.
„ 919.75 13de „ Semarang.

De reeds eerder bekend gestelde bijdragen inbegrepen,
werd totaal f 763.979.50 ontvangen, waarvan f 750.000.—
bereids telegrafisch naar Nederland overgemaakt.

Uit Semarang.

In de op 13 Oct. j.l. gehouden gemeenteraadsvergade-
ring wijdde de voorzitter waardeerende woorden aan de
nagedachtenis van Raden Mas Soenaryo.
Uitvoerig werd gedebatteerd over de middelen ter voor-
koming van de pest.
Met verwerping van de voorstellen van den voorzitter,
besloot de Raad tot het instellen van een gemeentelijken
gezondheidsdienst en om aan de Regeering om een ge-
neeskundige te vragen, die als hoofd van den gezondheids-
dienst moet optreden. De gemeente zal dien dokter be-
talen.
Voorts werd een commissie benoemd, bestaande uit de
heeren Joekes, van Wijngaarden en Westerveld, tot het
met bekravenen spoed indienen van voorstellen, omtrent
de inrichting van een gemeentelijken gezondheidsdienst
en diens verhouding tot andere diensttakken, omtrent
maatregelen ter bestrijding van besmettelijke ziekten en
tot het maken van een verordening, welke den gezond-
heidsdienst bevoegdheid geeft tot werkzaamheden, gere-
geld bij de gewestelijke ordonmantie. Deze commissie
kreeg een krediet van duizend gulden.
De Raad besloot tot het bouwen van gemeentelijken
waronghuisjes.

De Zeevaartschool te Makasser.

Er begint zoo langzamerhand teekening te komen in
de gebouwen der zeevaartschool — aldus deelt de „Ma-
kasser Crt.” mede. De paviljoens voor de officieren zijn,
op eenige kleinigheden na, gereed en hebben een heel
aardig aanzien gekregen. De kazerne, ziekenzaal en keu-
kens schieten ook al heel aardig op.
Zooals men weet, moest de weg, leidende naar Samboeng
Djawa, worden verlegd. Dit is nu afgelopen en thans
kan worden overgegaan tot den bouw van de woning voor
den commandant.
Op de plaats, waar het schoolgebouw komt, is men
druk bezig het terrein op te hoogen, waarvoor 4000 M3.
zand noodig is.

Toch zal men dit jaar nog niet gereed komen. Werk-
lieden zijn er voldoende, doch door den oorlogstoestand
ging de aanvoer van materialen niet zoo gemakkelijk als
gedacht is. Vermoedelijk zal het geheel voltooid zijn in
Maart of April van het volgende jaar.

Een Kinderhuis.

Uit Medan schrijft de correspondent van het „Bat.
Nieuwsblad”:
Op 1 Oct. jl. werd in tegenwoordigheid van den gou-
verneur met zijn echtgenoot, commandant Whatmore van
het Heilsleger en verschillende autoriteiten en belangstel-
lenden de eerste steen gelegd van het kinderkuis, dat dit
leger hier opricht. Het dochttertje van den assistent Van
den Brandhof verrichtte het plechtige werk, commandant
Whatmore legde er den steen naast.

Het doel van dit kinderkuis is, er in de eerste plaats
de uit concubinaat geboren, erkende kinderen, wier op-
voeding anders door den vader zou worden verwaarloosd,
tot nuttige leden der maatschappij te maken. Daarom
heeft dit tehuis niet de onverdeelde sympathie, omdat
velen er een bevordering in vreezen te moeten zien van het
geboren worden van dergelijke kinderen en een toenemende
onverschilligheid der vaders, wanneer die weten, dat het
gesticht hun taak overneemt. Het is echter de bedoeling,
dat behoudens uitzonderingsgevallen, de vaders een gelde-
lijke tegemoetkoming moeten storten, dit juist ter voor-
koming zooveel mogelijk van het gevreesde gevolg.

Des avonds werd in de Witte Sociëteit een demonstratie
gehouden volgens de gewoonten van het Leger, met zang,
gebed en toespraken.

Twee nieuwe Vereenigingen.

Op de vergadering van de vereeniging Nahdia To-el
Waphan, begin Oct. jl. in het Oost-Java restaurant
gehouden, werd eene vereeniging opgericht, welke zich ten
doel stelt de bevordering van den Islam, door het op-
richten van scholen en een bibliotheek van boeken over
den Mohammedaanschen godsdienst.

Er zal een school opgericht worden welke den naam
zal dragen van „Nahdia To-el Waphan”, waar Inlandsch
modern onderwijs zal gegeven worden. Indien de finan-
ciën het toelaten, zal daar ook onderricht gegeven worden
in de Hollandsche taal.

Eenige rijke hadji's hadden eenigen grond en een huis
voor deze inrichting afgestaan, terwijl een som van f 3500
werd bijgedragen in contanten, lezen we in het „Soer.
Handelsblad.”

Te Bandoeng zijn Chineesche officieren uit verschillende
plaatsen samengekomen en hebben besloten tot de op-
richting van een Ned. Ind. Chineeschen Officieren-Bond.

Het doel van den bond is:
a. de verheffing van het corps Chineesche officieren
in Indië en het verkrijgen van meer aanzien voor de
leden van dat corps;
b. het verstrekken van hulp door de leden aan elkaar;
c. de behartiging van de stoffelijke en zedelijke belangen
van de Chinezen in Indië.

De vereeniging zal te Batavia gevestigd worden en op-
gericht worden voor den duur van 29 jaren. Voor de eerste
maal zullen in het bestuur zitting nemen als president,
onze majoor, de heer Khouw Kim An, als vice-pres. de
heer Tjoen Lim Tan, als secretaris-thesaurier de heer Tan
Tjin Bok, als commissaris adviseur de heer Tjoa Lian

PERRY & CO. Dekstoelen Hut Mail koffers Vouwstoeltjes, enz. **HOOGSTRAAT 20.**

Djen, en als commissarissen de heeren Lie Tjian Tjoen, Tan Kik Djoen, Tan Djoen Liong, Kho Tjeng Siong, Tan Kim Pek, Lim Kwie Koen, Tjoa Sin Bie en Khouw Siauw Seng.

Karina Adinda.

Het „Bat. Nws bld.“ schrijft: Weldra is een reprise van dit bekende toneelstuk te verwachten.

Aanvankelijk waren twee data voor de reprises vastgesteld (22 en 24 October), doch op verzoek van het Italiaansch Operagezelschap heeft de heer Van de Wall belangeloos een dier vastgestelde avonden laten vallen.

Vandaar dat er nu slechts van één opvoering van „Karina Adinda“ sprake kan zijn.

Ditmaal zullen hun gewaardeerde medewerking voor enkele rollen en voor de figuratie verleenen de leerlingen der Inlandsche Rechtsschool, die reeds op de repetitie een voortreffelijken indruk hebben gemaakt, zowol wat hun verschijning als wat hun intellect en kennis der Nederlandsche taal betreft. Maar ook van andere zijden ontbreekt het den schrijver van „Karina Adinda“ niet aan steun en medewerking.

De leerlingen van de Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers hebben zich bereid verklaard de gamelan op het toneel te bespelen, en — dit op voorlichting van den heer D. van Hinlopen Labberton — bij de huwelijksboodschap van den Patih namens den Regent van Bantarang (acte III), een bruijlofszang te doen hooren met gamelanbegeleiding, een gebruik, dat tegenwoordig meer en meer in zwang raakt bij dergelijke gelegenheden.

Het vrije woord.

Verschenen is het eerste nummer van „Het Vrije Woord“, algemeen onafhankelijk, halfmaandlijksch orgaan, onder redactie van A. Baars, H. Sneevliet en D. J. A. Westerveld.

In een voorwoord wordt gezegd, dat men „Het Vrije Woord“ wil maken tot een hulpmiddel om te geraken tot de formulering van een socialistisch beginsel-program voor deze landen.

„Het Vrije Woord“ te doen zijn een krachtig pleitbezorger van de belangen der ingeboren bevolking; strijder voor haar rechten, aanklager van wantoestanden, propagandist voor vakorganisatie onder het hier zich in aantal en beteekenis uitbreidende proletariaat en tevens voorlichter voor de Westersche socialistische beweging in het algemeen, de Hollandsche sociaal-democratische Kamerfractie in het bijzonder.

„Oef, het is een heele schuif, waaraan wij de breedsprakigheid van den heer Sneevliet herkennen. Afwachten.“ Zoo schrijft „De J a b o d e“.

NECROLOGIE.

H. J. Oosting. †

Te Assen is dezer dagen overleden de heer H. J. Oosting. De overledene werd 25 Aug 1842 in genoemde plaats geboren. Als O-Indisch ambtenaar heeft hij jarenlang in Indië vertoefd en was daar speciaal belast met het onderwijs in t Soendaneesch. Van zijn hand verscheen in 1884 een Soendasche grammatica, samengesteld op last van het gouvernement van Ned-Indië, een geheel oorspronkelijk werk, en in 1887 een Nederduitsch-Soendasch woordenboek, samengesteld op last der regeering, dat reeds voorafgegaan was door zijn Soendasch-Nederduitsch lexicon.

In Nederland teruggekeerd, vestigde hij zich in zijn geboorteplaats. Hij werd in 1889 tot lid van den raad gekozen en bleef dit tot de verkiezingen van dit jaar, toen zijn mandaat niet hernieuwd werd. Van 20 Maart 1913 af was de heer Oosting tevens wethouder.

Luitenant-Kolonel A. S. H. Booms. †

In den Haag is op 74-jarigen leeftijd overleden de gep. luit.-kol. van het Ind. leger A. S. H. Booms.

De heer Booms, die als sergeant in Indië kwam, werd in 1862 2e luit., 1e luit., in 1868, kapitein in 1875, majoor in 1883 en overste in 1888.

Hij was ridder van de Militaire Willemsorde, drager van het eereteken voor belangrijke krijgsverrichtingen met de gesp Atjeh 1873/74 en van de Atjeh-medaille.

In 1888 werd overste Booms plaatselijk commandant te Padang; twee jaar later werd hij gepensionneerd.

Ook als schrijver was de heer Booms geen onbekende; zoo verschenen van zijn hand: Neerlands krijgsoem in Insulinde; Verspreide novellen; Tempo-Doeloe, enz.

Dr. W. J. van Gorkom. †

Onze correspondent te Batavia seint ons: Het hoofd van den geneeskundigen dienst voor de pestbestrijding in Nederlandsch-Indië, dr. W. J. van Gorkom, is plotseling overleden. (N. R. Ct.).

Raden Mas Sienaryo. †

Bij de begrafenis van Raden Mas Sienaryo te Semarang werd veel belangstelling getoond door de gemeente-ambtenaren, bestuursambtenaren, de leden van den Gemeenteraad en door de Inlandsche ambtenaren.

Namens de loge der vrijmetselaren sprak de heer Eysenburger en wees speciaal op den arbeid van den overledene ter bevordering van het onderwijs.

Suriname.

De per laatst aangekomen mail ontvangen Surinaamsche bladen zijn, zooals te verwachten was, vol over den brand te Paramaribo in een dichtbebouwde buurt, waar het gevaar voor groote uitbreiding zeer groot was. Gelukkig heeft men den brand meester kunnen worden. De schade is niettemin zeer aanzienlijk en slechts gedeeltelijk door verzekering gedekt. De bestrijding van den brand was vooral moeilijk wegens gebrek aan water; putten en regenbakken waren spoedig leeg gepompt. Men mag aannemen, dat de brandweer uit dezen ramp nuttige leering

zal trekken en dat er meer dan één verbetering in sommige administratieve regelingen noodig zal blijken. Naar onze meening zal het aantal moderne brandspuiten vermeerderd moeten worden. In een geheel van hout gebouwde stad is een drietal motorbrandspuiten geen weelde. Men heeft er tot dusver slechts één.

* * *

Volgens de Surinaamsche bladen heeft de Gouverneur de volgende circulaire tot de departements-chefs gericht:

„Het gebeurt soms, dat in nieuwsbladen artikelen van de hand van ambtenaren verschijnen, waarin het in de zitting der Koloniale Staten door leden gesprokene wordt behandeld en weleens in zeer onaangename toon.

De gouverneur heeft mij daarom opgedragen — aan welke opdracht ik hierbij voldoe — ter kennis te brengen van de ambtenaren, onder mijnen tak van dienst ressorteerende, dat gouvernement-ambtenaren het door leden der Koloniale Staten in hunne zitting gesprokene niet in eene courant aan critiek mogen onderwerpen en dat zeker niet kan worden toegelaten, dat zulks in kwetsende termen wordt gedaan.

Ook wordt het terrein van den gedelegeerde betreden, indien de critiek eene zakelijke behandeling is van het onderwerp dat aan de orde was.

De schrijver zou dan in strijd kunnen komen met hetgeen de gedelegeerde heeft aangevoerd of mededeelingen doen, welke de gedelegeerde meende achterwege te moeten laten. Noch het een, noch het andere acht Zijne Excellentie oirbaar.

„De West“ van 8 October teekent daarbij aan: „De missive doet zonderling aan, en de vraag rijst: of de gouverneur hier niet te ver gaat?

Men kan eischen, dat een ambtenaar geen dienstgeheimen publiceert, doch op grond waarvan zou aan iemand, die ambtenaar is, alle recht kunnen worden ontzegd om critiek uit te oefenen op de woorden van Statenleden, de vertegenwoordigers der bevolking, die hij mede heeft helpen afvaardigen?

Het schrijven moet dan ook heel wat ontstemming hebben gewekt onder de ambtenaren, en er is sprake van een beweging onder ambtenaren, om zich nu ook aan de verkiezingen te onttrekken.

Het schijnt ons wenschelijk, dat deze zaak besproken wordt in de Kol. Staten, om te doen uitkomen in hoeverre de leden op deze o.i. al te ver gedreven „bescherming“ prijs stellen.

„Op den Uitkijk“ van 9 October maakt o.m. de volgende opmerkingen:

„Hij (de ambtenaar) kan door zijn schrijven in strijd komen met hetgeen de gedelegeerde heeft aangevoerd.“ „Dit begrijp ik niet“ zeg ik als Batavus Droogstoppel bij het onderzoek van het pak van Sjaalman. Immers een ambtenaar, die een stuk schrijft, zal zich wel wachten met praatjes aan te komen; de gedelegeerde — moeten wij aannemen — spreekt ook nooit anders dan de waarheid „en niets dan de waarheid“ en hoe dan de eene waarheid-spreker ooit „in strijd kan komen“ met den anderen is mij niet duidelijk. Ik vind deze zinsnede dan ook niet erg vleidend voor diverse gedelegeerden. Alsof gedelegeerden ooit dingen zeggen, die niet waar zijn! Alsof ze ooit door ondergeschikten zouden kunnen worden gelogenstraff!

En wat wordt bereikt? Dat een ambtenaar, die zijn meening graag gedrukt zou zien, als hij daaronder, zijn naam zet, zich wel ter dege rekenschap zal geven van wat hij zegt. Nu hij „uitgenoodigd“ wordt als anonymus aan het werk te gaan, zal het wikken en wegen, wat hij beweren gaat, misschien gauwer zijn afgeloopen. Ik vrees dan ook, dat de circulaire de kritiek niet zal verminderen, maar hoogstens schaden zal aan het gehalte van eventuele critiek.

* * *

Bij de opening van de tentoonstelling op de Ambachtschool heeft de Gouverneur de leerlingen toegesproken. „Surname“ van 1 October maakt uit de woorden van den Gouverneur op, dat Z.E. in de meening verkeert, dat het ambacht in Suriname niet in eere zou zijn en komt in een artikel, getiteld „Een nieuwe fabel?“ daartegen op:

„Niets is echter minder juist. En wij gevoelen ons genoopt tegen deze meening te protesteeren — er voor te waken, dat naast de ongelukkige legende, fabel of sproke, van den afkeer bij den creool voor den landbouwarbeid, er een ander ontstaat, n.l. van minachting voor het ambacht. Neen, het ambacht is hier niet in oneer, was het nooit; of het daartoe komen zal — het is een andere vraag; dat hangt zeer veel af van het Bestuursbeleid. Helaas, de woorden van den Gouverneur zijn op zich zelve een stap in de richting van depreciatie van het ambacht.

Immers Z.Ex.'s speechje wekt bij wie er niet aan dachten, het vermoeden op, dat het ambacht wel iets minderwaardigs zou kunnen zijn; waartoe anders het beweren van niet?

Het ambacht heeft hier altijd in h o o g e eere gestaan. In den bloeitijd der suikerindustrie — in den slaventijd dus, let wel — lieten zelfs rijke ingezetenen, Israëlieten en kleurlingen, hunne kinderen voor het ambacht opleiden. Er waren er zelfs, die hunne kinderen daarvoor naar Europa stuurden. Zoo hebben wij nog een schoenmaker gekend, zoon van welgestelde ouders, die in Brussel in het vak was opgeleid.

De suikertijd was een gulden tijd voor het ambacht. Smeden, timmerlieden, kuipers, blik- en koperslagers, kleermakers, schoenmakers, allen verdienden ruim.

Sigarenhandel D. NIEUWSTRATEN

Zoutmanstraat 2A hoek Witte de Withstraat
Telefoon Haag 4057

Magazijn 1ste Klasse.

Speciaal ingericht voor verzending naar de Tropen
GROOTE SORTERING SIGARETTEN.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPE STRAAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELEN • VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ • BOEKDRUKKERIJ
• STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur
F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

Laan van Meerdervoort 26

TEL. HAAG 8755.*

Effecten — Bankzaken

Informatie-Bureau voor
Indische Fondsen.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK

THE BERLITZ SCHOOL OF LANGUAGES
WELBEKEND • BU ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEFEN
DEGELUK • ONDERWIJS • IN
DUITSCH • ENGELSCH • FRANSCH • SPAANSCH • ITALIAANSCH
LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
— OVER DE WAALSCHER KERK —
58° NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL. 2234

En de reputatie ten aanzien van het ambacht is gebleven.

Noch O'Ferrall's Avondschoon voor Handwerkslieden, noch de daaruit voortgekomen Ambachtsschool, hebben te klagen gehad over gebrek aan belangstelling van de jongelingschap.

Kantoorklerken, Gouvernementsambtenaren lieten zich inschrijven als toevoorders.

En dan de machinisten-cursus! Een voortdurend succes! Maar de suikerindustrie verdween en daarmee vele takken van ambacht.

Ook de invoer van goedkope fabrieksproducten: confectioneeren, schoenen, blikwaren enz. oefende een ongunstigen invloed op het ambacht uit en beperkte de kans op een broodwinning daaruit.

Men leze nog eens het rapport van de ambachtscommissie er op na."

* * *

In „De West" van 12 October lezen wij onder het hoofd „Genezing van lepra":

„Het Zondagsblad" schrijft: Verleden Woensdag 6 October werden onder geleide van een liefdezuster 4 verpleegden van Bethesda ter geneeskundige keuring voor de commissie in de stad gebracht. Een tot nu toe nog nooit gehoord geval deed zich voor: een der verpleegden werd voor geheel gezond verklaard. Naar wij hooren was de zieke langen tijd met Aiounie behandeld geworden en heeft de persoon omtrent 6 jaar in Bethesda doorgebracht. Het zou een geluk mogen heeten, wanneer uit dit geval bleek, dat de lepra te genezen is.

CORRESPONDENTIE.

Den Heer J. J. Leys te Paramaribo.

Na hetgeen in ons nummer van 16 September is gezegd omtrent het debat Leys-Ma y meenen wij, dat de plaatsing van uw ingezonden stuk achterwege kan blijven.

Redactie-Commissie.

Curaçao.

De Curaçaosche bladen vermelden, dat, sinds op 15 Oct. j.l. het regenseizoen zich met eene lichte bui had ingesteld, het in de stad zoowel als in de buitendistricten, ettelijke malen heeft geregend. Op de meeste plantages heeft men toen geplant.

„Moge het Hemelwater, door later uit te blijven, de planters niet teleurstellen!" zoo besluiten zij.

De „Amigoe" wijst er op, hoe men getracht heeft in het gebrek aan water te voorzien door 't systematisch aanleggen van dammen.

De drinkwater-quaestie werd er grotendeels mee opgelost. De dammen leveren voldoende zakwater aan de putten. Maar — zoo vervolgt dat blad — nog altijd gaat er veel te veel water verloren bij groote regens.

Onbenut laat men het wegloopen naar zee. Zouden niet tusschen de bergen groote bewaarplaatsen van regenwater af te dammen zijn?

Hoe meer water in den grond trekt, hoe beter. De Curaçaosche bodem kan nog heel wat water gebruiken, voor hij verzadigd is, en op plaatsen, waar thans geen putten gegraven kunnen worden, zal dan de aanleg van putten mogelijk zijn.

* * *

Over de aankomst te Willemstad van de Kortenaer, onder commando van kap. t. z. L. P. W. van der Wal, lezen wij o.m.:

„De Kolonel had met opzet zijn reis wat vertraagd om bij klaarlichten dag hier binnen te vallen. De overgeschoten tijd werd echter goed besteed om dicht langs de eilanden te varen en de schepelingen (van de zeemilitie) beter in de gelegenheid te stellen de hun onbekende eilanden goed te zien. Ook werd er nog een haaienjacht georganiseerd, waarbij drie flinke exemplaren werden buitgemaakt.

Ter eere dezer aankomst was er lunch ten Gouvernementshuize en den volgenden dag was de Gouverneur aan boord genoodigd. 's Avonds was er algemeene receptie ten Gouvernementshuize.

De commandant en officieren zonden verder beleefde uitnodiging rond voor een thee-receptie aan boord op Zondag van 5-7 uur.

Een groep van plm. 50 schepelingen bracht een bezoek aan de grot van Hato.

Het oorlogsschip is Maandagmorgen naar Bonaire, vertrokken tot het houden van schietoefeningen en daarna in de haven teruggekeerd.

De kennismaking is hernieuwd, weer werden nieuwe banden van vriendschap gelegd tusschen de Nederlandsche Marine en de Curaçaosche bevolking.

Gedurende zijn kort verblijf in West-Indië, zal de Kortenaer ook Suriname bezoeken."

* * *

In de Amigoe wijdt de heer P. A. Eussens een reeks van 3 hoofdartikelen aan de verzanding van de Paardenbaai van Aruba, eindigende met de opmerking, dat de mangrove z.i. de meest ideale plant is om dit euvel tegen te gaan. In zijn laatste artikel geeft schrijver in 't kort aan, hoe dit zou zijn uit te voeren.

Elders lezen wij, dat Aruba nu reeds zijne 3en automobiel heeft en er nog twee binnenkort worden verwacht.

Dit eiland schijnt dus in welvaart vooruit te gaan.

* * *

Men schreef uit St. Eustatius aan de „Vrijmoedige" o.m.: „Ten bate van de Wesleyaansche Methodistische Kerk op St. Eustatius is Dinsdag, 3 Augustus j.l., een succesvol avond-concert gegeven.

De toevoorders waren talrijk; onder hen bevonden zich de Gezaghebber, de HEG, heer G. J. van Grol, Mevrouw van Grol, Baron van Hardenbroek en de heer H. Meerdink, Inspecteur van Onderwijs, die alhier op bezoek was.

Tot de W. M. Kerk behoort de meerderheid der bevol-

king van dit eiland. Ten behoeve van die kerk zijn er gedurende de laatste jaren veel gelden ingezameld tot herstelling van hare eigendommen."

* * *

De Amigoe vermeldt:

„Eenige Curaçaosnaars hebben de tentoonstelling te San Francisco bezocht en zijn vol lof over de Curaçaosche inzending. Onze afdeeling maakt in het mooie Nederlandsche paviljoen een heel goed figuur. Wat meer is, er werd opgemerkt, dat zeer veel bezoekers met de grootste belangstelling de monsters van zout, aloë, dividivi en oranjeschillen, in flinke stopflesschen tentoongesteld, bezichtigden, maar vooral kon men niet uitgekeken komen aan de Curaçaosche hoeden. De heer H. J. Cohen Henriquez zal bepaald voldoening smaken van de vele moeiten, welke hij zich gegeven heeft voor deze tentoonstelling. De Curaçaosche strootheid is stellig overal als mooi, degelijk en goed bekend geworden.

Ook waren er plm. 1000 foto's van Soublette en Fils, waarop vooral de haven sterk aantrok.

Het groote Diorama van de Curaçaosche haven maakt een beetje zonderlingen indruk en schijnt geteekend naar een oude prent van een eeuw geleden. Maar de groote bedrijvigheid komt er goed op uit."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Onderwijs-zaken. Met ingenomenheid vermeldt de „Pantjaran Warta", dat er tien nieuwe scholen in de buitenbezittingen zullen opgericht worden. Te Koeboetambahan (Boeleleng), Penebel (Zuid Bali), Masbagik (Lombok), Meureudoe, Malang, Gloempang Doea (Noordkust van Atjeh), Koebatjaré (Alaslanden), Pakanbaroe (Bengkalis), Pegatan en Pasir (Zuid Oostkust van Borneo), Birajang (Poeloesoengei, vroeger Kandangan).

De „Kaoem Moeda" geeft een verslag van de algemeene vergadering van den Inl. Onderwijzersbond, die nu reeds meer dan 3500 leden telt. Volgens dit blad is deze Bond allesbehalve gesticht over de reorganisatie der Hollandsch-Inlandsche scholen, waardoor de Inl. onderwijzers niet meer aan het hoofd van een school kunnen komen te staan en zij dus als kinderen of bedienden onder een Eur. onderwijzer gesteld worden, die de taal en het karakter der landskinderen veelal niet kent en daarom alleen al onmogelijk geschikt geacht kan worden om de leerlingen op te voeden in den waren zin des woords. Uit medelijden met deze kinderen zullen nu die Inl. onderwijzers toch blijven les geven, al zeggen de Inspecteurs ook, dat zij brutaal zijn. Waarom heeft de Regeering geen overleg gepleegd met onze Bond? Zoo werd door een der sprekers op deze vergadering o.a. gevraagd? De Voorzitter van den Bond heeft hierop slechts geantwoord door te zeggen, dat de beweringen der sprekers geheel voor zijn eigen rekening bleven en verbodt verder hierover te debatteeren.

De redactie voegt er aan toe, dat de bovenvermelde mededeelingen beschouwd moesten worden als een uiting van egoïsme en gekrenkte ijdelheid. Besloten werd echter, aan de Regeering te verzoeken bij het Departement van Onderwijs een Inlandsch Onderwijzer als adviseur te willen plaatsen.

In de jaarvergadering van „Boedi Oetomo", werd, volgens hetzelfde blad, een motie aangenomen, om bij de Regeering aan te dringen op verbetering in de opleiding en bezoldiging der desoonderwijzers. De redactie keurt ten zeerste af, dat de „Warna Warta", een Chineesch orgaan, in minder gepaste termen een samensmelting van de Hollandsch-Chineesche en Hollandsch-Inlandsche scholen veroordeeld heeft, omdat de Chineesche kinderen dan leelijke woorden van de Inlandsche te hooren zullen krijgen. Het is een giftig artikel, zoo vervolgt de „Kaoem Moeda", dat wel onder de aandacht van den Procureur-Generaal gebracht mag worden.

De „Goentoer Bergerak" had voorgesteld ook de afzonderlijke Europeesche scholen te doen verdwijnen. Als de redacteur van dit blad geschreven had, zooals de „Warna Warta", dan zou hij stellig vervolgd zijn, wegens het zaaien van rassenhaat.

Goede manieren. Een Inlandsche politieagent hield ter hoogte van Pasar Besar (Soerabaja) een Europeaan in diens auto aan en verzocht hem in het belang van de veiligheid van het verkeer op dezen drukken overweg even te stoppen, doch in plaats van hieraan te voldoen, gaf hij den agent een klap. Is dit meewerken om een goede verkeersregeling te bevorderen? zoo vraagt de „Pembrita Betawi".

De regent van Indramajoe — alzo hetzelfde blad — gaf voorschriften ten aanzien der beleefdheidsvormen, door zijne ondergeschikten in acht te nemen. Als een Inlandsch ambtenaar den hem door een man van het volk bewezen groet niet beantwoordt, moet daarvan aan hem, den regent, rapport worden gedaan. Ook moet er op gewezen worden, als hij dat zelf mocht verzuimen.

De Jaarvergadering van Boedi Oetomo. Deze was goed bezocht; o.a. werd een voorstel aangenomen, dienende om toe te zien, dat de Hormat-circulaire beter dan tot nu toe wordt nageleefd. Een der afgevaardigden zeide, dat erbewijzen nu eenmaal noodig zijn, en evenmin als in Europa afgeschaft kunnen worden. Een verkeerd begrip heeft echter dienaangaande, vooral bij jonge mannen, post gevat en hunne hoofden op hol gebracht. Als aan de Inlandsche Hoofden niet de eer bewezen mag worden, die hun rechtens toekomt, hoe zouden zij dan door de slechte menschen beschouwd worden?

De hoofdredacteur van de „Kaoem Moeda", een Maleier, zeide aan het einde der vergadering, dat het van Boedi Oetomo niet goed was ingezien om steeds enkel

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 104-106

Dames- en Heeren

Modemagazijnen

Degelijke St. Nicolaasgeschenken

P. KOLE, Drogist.

Valeriusstraat 40

Telef. 5301.

DEN HAAG.

Fred. Hendriklaan 215

Telef. 1776 Z.

SCHEVENINGEN.

BORSTELWERK, SPONZEN, ZEEMLEDER
TOILET-ARTIKELN, EAU DE COLOGNE
ARTIKELN VOOR ZIEKENVERPLEGING
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.

Aan beide zaken Personenweegstoel.

AMERICAN KLEERMAKERIJ

HENRY SCHMITZ - WITTE DE WITHSTRAAT 19

Alleen gevestigd Den Haag, Witte de Withstraat 19
en te Chicago, New Oxfordstreet.

Wacht U voor onkundige nabootsing.

Het Chemisch Reinigen en Oppersen met onze nieuwe American Apparaten, waardoor de stof niets te lijden heeft en niet krimpt, zoodat het Kleedingstuk als nieuw er uit ziet van:

Costumes f 2.25, Demi's f 1.25, Pantalons f 0.75 enz

Grootste Inrichting voor het keeren van Kleeding.

Uwe kleeding wordt bij ons volgens bekroond American System, gelijk nieuw gekeerd voor onderstaande billijke prijzen.

Demisaisons	Costumes	Winterjassen
f 6.50	f 10.-	f 7.50
Pantalons f 2.25, enz. enz.		

Het Vermaken, Moderniseeren, Oppersen, Repareeren, opnieuw Voeren enz. van

DAMES- EN HEERENKLEEDING

door 1ste klas vaklieden voor billijke prijzen, alsook Stoppage (onzichtbaar stoppen).

De aflevering geschiedt in 2 à 6 dagen tegen contante betaling. Zendt ons slechts een briefkaart en de goederen worden bij U afgehaald en terugbezorgd.

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

van Reclame Coupons in de nieuwste stoffen leveren wij naar maat 25 pCt beneden de regelde prijzen zooals:

DEMI-SAISONS naar maat

in half zware en zware stoffen,

nu voor f 14.-, 16.-, 18.-, 20.-, 22.-, 24.- tot 33.-,

WINTERJASSEN en ULSTERS naar maat

nu voor f 22.-, 23.-, 24.-, 25.-, 26.-, 28.- tot 38.-.

WIJ GARANDEREN VOOR GOED PΑΣSEN.

AMERICAN COUPE. SOLIDE BEWERKING.

Atlevering in 10 dagen, de prijzen zijn à contant berekend. Zendt ons slechts een Briefkaart en wij komen met de stalen bij U, of komt ons Magazijn bezoeken.

M. VISSER,

voorh. A. J. ROEBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

Adverteeren doet verkoopen.

en alleen de belangen der Jong-Javanen voor te staan, waardoor verschillen geschapen worden tusschen de Inl. rassen. Hij hoopt, dat het nieuwe hoofdbestuur juist de „associatie” van alle rassen op den voorgrond zal stellen. Van de bestuurstaafel werd met deze zienswijze instemming betoond. Boedi Oetomo telt nu reeds — behalve in Pekalongan — 4139 leden en heeft een som van f15000 in kas. Djokdjakarta werd als zetel van het hoofdbestuur aangenomen in plaats van Batavia, zooals door het hoofdbestuur was voorgesteld. Raden Mas Ario Soerjosoeparto, geparenteerd aan het Mangkoenegerosche huis (dezelfde die in Holland reserve-luitenant is geweest) werd tot voorzitter verkozen.

Anti-doodstraf. De „Sinar Djawa” publiceert den tekst van een rekest aan de Koningin tot afschaffing van de doodstraf. Eerste onderteekenaar is de Procureur-Generaal. Het comité zegt, dat deze beweging in geen verband staat met het doodvonnis, onlangs tegen een Europeaan uitgesproken. Voor dezen „Gramser Brinkman” zal geen gratie aangevraagd worden. Eerst als hij opgehangen is, dient de doodstraf afgeschaft te worden.

Leer om Leer. De „Kaoem Moeda” maakt melding van een gekostumeerd openlucht feest, waarbij tevoren bekend werd gemaakt, dat er alleen Europeanen in een vermomming zouden mogen verschijnen. Het blad protesteert hiertegen, zeggende, dat toch Inlanders in fatsoen en goede manieren niet onder behoeven te doen voor de Europeanen, en vraagt: Is 't niet pijnlijk, dat wij in ons eigen land bij zulke gelegenheden geweerd worden? Moge dit voor ons een les zijn ons zelve niet te vergoopen en zoo min mogelijk met Europeanen om te gaan. Deze zouden zeker dankbaar geweest zijn, indien er in 't geheel geen Inlanders op dit feest geweest waren, om hun gebrek aan schaamtegevoel op te merken. Vele dier Europeanen verkeerden toch door een overmatig gebruik van sterken drank in een sterk opgewonden toestand. En dan de indecente kleding dier jonge vrouwen en meisjes, waarvoor nog wel prijzen werden uitgelooft!

Inl. Ambtenaren. Waarom — zoo vraagt hetzelfde blad — worden de Inlandsche bestuursambtenaren thans bij hogere eischen dan vroeger, toch minder bezoldigd dan in andere takken van dienst? In vroegere jaren genoten zij nog van de hormat en de stille inkomsten. Dit alles is nu uit. Is 't niet beter, dat onze zoons niet meer naar de opleidingsscholen, maar naar de kweekscholen of artsenescholen gaan? 't Is mogelijk, dat dan vreemdelingen aan 't hoofd der zaken worden gesteld, maar ook dit kan geen kwaad, daar zij even goed, zoo niet beter dan de Inlandsche chefs, weten op te treden.

Er zijn Inlandsche ambtenaren, die in den laatsten tijd hun ontslag genomen hebben, omdat zij geen plaatsing bij het landbouwkrediet gekregen hebben. Een schrijver in de „Kaoem Moeda” raadt nu aan alle onder-districts-schrijvers en hogere ambtenaren, die door de nieuwe regeling een betrekking van meer dan f50.— niet gekregen hebben, om hun ontslag uit 's lands dienst te vragen.

Aangeklaagd. De heer Van Geuns, hoofdredacteur van het „Soer. Hblid.”, heeft den hoofdredacteur van de „Oetoesan Hindia”, aangeklaagd. De redacteur van de „Kaoem Moeda” wenscht dezen daarmede geluk, want, zegt hij, 't is maar goed, dat nu een openlijke strijd wordt aangebonden tegen den Radja-anti S.I. Zoo is nu eenmaal de aard van een gladakker: Eerst blafft hij onschuldige voorbijgangers aan, maar krijgt hij dan een trap tegen zijn ribben, terstond gaat hij jankend bij zijn baas klagen.

Darma Koesoema van de „Goentoer Bergerak” wordt, volgens de „Kaoem Moeda”, vervolgd wegens een artikel, waarin hij partij getrokken heeft ten gunste van de Chinezen. De redacteur zegt, dat de Inlandsche pers over 't algemeen, enkele schreeuwers uitgezonderd, geen grieven heeft tegen andere rassen; wel tegen enkele personen, tot die andere rassen behorende.

Een „Inzender” in de „Sinar Djawa” beweert, dat de Javaan een treurig lot ondergaat. Zijne gronden worden hem door de kapitalistische ondernemers ontnomen voor de beplanting met suikerriet of tabak. Niets blijft er haast over voor den padiaanplant. Moet hij zich dan voeden met rietbladeren en tabakstengels? Verder wordt hij ook door de loemboeng-gekommitteerden niet met rust gelaten voor de schuld aan de loemboengs. Zij dreigen met beslaglegging. Ach, laten zij dan maar beslag leggen op zijn aarden borden! De Javaan kan immers uit een pisangblad eten! Wie heeft de dessaloemboengs opgericht?

WAT DE CHINEES VERTELT.

Nieuwe Toelatingskaarten. De nu voor de Westerafdeling van Borneo geldende bepalingen op de toelating van Vreemde Oosterlingen dateren van het jaar 1912, schrijft de „Sinar Sumatra”. Een toelatingskaart, uitgereikt aan een Oosterschen Vreemdeling — geen ingezetene van N.-I. zijnde — geeft hem het recht om gedurende twee jaren zich in N.-I. op te houden. Deze termijn is nu veranderd in drie jaren. De houder van zoo'n toelatingskaart kan vergunning aanvragen om zich in N.-I. te vestigen, welke echter geweigerd kan worden in het belang van de openbare orde en rust, wanneer hij niet behoorlijk in zijn onderhoud en in dat van zijn gezin kan voorzien, of wanneer hij wegens misdrijf sedert zijne toelating mocht zijn veroordeeld.

De nieuwe Hoofdredacteur van de Bintang Tiong Hwa. De heer Liem Soen Hien, tevoren redacteur van de

„Sinar Sumatra”, daarna van de „Pewarta Tapanoeli”, geeft in een inleidend hoofdartikel te kennen, dat hij zich er niet op zal gaan toeleggen 's Lands wetten te bestrijden, doch wel zal trachten alle rechtmatige klachten en smeekbeden zijner medeonderdanen onder de aandacht te brengen der welwillende en rechtvaardige Regeering.

Niet Anti-doodstraf. De „Tjhoen Tjhioe” is het niet eens met de op touw gezette beweging tot afschaffing van de doodstraf en schrijft o.m.: „Men beroept zich op rechterlijke dwalingen, op het niet begrijpen van den Inlander. Dit kan anders zijn, als de rechtbanken voorgezeten worden door een rechtsgeleerde, die een ondervinding van minstens tien jaren achter den rug heeft. De Voorzitter moet daarbij overleg plegen met de leden. De doodstraf is en blijft een afschrikwekkend middel. De glimlach op het gelaat, waarmede de veroordeelden het schavot beklimmen, is slechts komedie. Maar de Regeering moet dan ook geen blijk geven van vrees voor rustverstoring. Weg met alle ziekelijke weekhartigheid! De doodvonnissen moeten weer in het openbaar en niet in de gevangenissen, zooals nu, voltrokken worden.”

Tegen Drankmisbruik. In een artikel van de „Tjahaja Timoeer” wordt als middel tegen drankgebruik de alcoholregie aanbevolen. De redactie teekent hierbij echter aan, dat zij zich niet met dit denkbeeld niet vereenigen kan en vindt beter, strenge straffen te bepalen op het bezit van sterken drank, anders dan bij drankverkoopers, en ook op dronkenschap.

Associatie. De „Warna Warta” haalt aan, dat er een streven bestaat om alle inwoners van N.-I. tot één volk te doen samensmelten. De heer van Hinloopen Labberton heeft op verschillende plaatsen gesproken over de oprichting van een associatie politiek-partij door een gezamenlijk optreden der verschillende partijen voor den vooruitgang onder Europeanen, Inlanders en vreemde Oosterlingen. Door samenwerking zou men dan tot een krachtige actie kunnen komen en meer in het belang van dit land gedaan kunnen worden dan tot nu toe door elke partij afzonderlijk. Er moet dan een soort van concentratiebureau gevormd worden, waarin vertegenwoordigd de aangesloten vereenigingen en de individuele leden. Elke partij behoudt zijn eigen programma, maar daar, waarin men met elkaar overeenstemt, geeft het bureau de leiding. Zoo zal er toenadering komen onder de verschillende vereenigingen en rassen. Dit is mooi gedacht, vindt de Warna Warta, maar zij vraagt: Zal het plan wel uitgevoerd kunnen worden? Het bloed zal zich niet kunnen verloothen; zeker niet bij de Chinezen. Al die duizenden guldens, welke nu opgebracht worden tot het verkrijgen van een Hooger onderwijs-inrichting, voor alle volken bestemd, maar die toch zeker 't meest den Inlander ten goede zal komen, zouden wij, Chinezen, 't liefst aan de „Tiong Hoa Hwe Koan” gegeven willen hebben. Wij hebben tot nu toe zelf bijgedragen voor ons eigen onderwijs, terwijl de Inlanders de hulp van het Gouvernement hebben gehad. Het eind zal zijn, dat bij de vervulling van open plaatsen tegen twee Indo-Europeanen en tien Chinezen, zich honderd Inlanders zullen aandienen. Daarbij komt, dat het Europeesch onderwijs slechts ten doel heeft om baantjes machtig te worden en niet om een eigen zelfstandigen werkkring te zoeken, wat toch veel beter is. Een katjang goreng-verkoper is en blijft zijn eigen baas en dit kan een ambtenaar of boekhouder, met nog zoo'n goed tractement, niet van zichzelf zeggen.

Chineesch-Engelsche Middelbare School. De Chineesch- en Japansche paviljoens op het tentoonstellingsterrein te Semarang zijn, volgens de „Perniagan”, door een rijke Chineesche kongsie aangekocht voor de oprichting van een Chineesch-Engelsche middelbare school. Bij wijze van proef zal voorloopig, voor den tijd van drie jaren, een internaat er aan verbonden worden.

Van Vreemde Koloniën.

Een nieuwe veldtocht.

Wij wisten uit Asquith's rede in 't Parlement reeds, dat Zuid-Afrika zich bereid had verklaard Duitsch O.-Afrika aan de beurt te stellen, nadat het in D. W.-A. zijn rol schitterend volbracht heeft. De te vervullen taak zal geen gemakkelijke wezen. Een uitgestrekt gebied, een moeilijk terrein, een strijdvaardige, woeste vijand. Naar verluidd zouden de inlanders van goede geweren voorzien zijn.

In de Kaap is al een contingent onder de wapenen gekomen, de oproep heeft ook gehoor gevonden bij vele Boeren, die deel namen aan den tocht naar D. W.-A. Generaal Smuts zal zelf het bevel op zich nemen, met kolonel Brits als chef van den staf.

Algemeene amnestie?

Bij de opening van het parlement in Kaapstad, zeide de gouverneur-generaal Lord Buxton, dat na onderzoek van elk geval op zichzelf, jegens de opstandelingen clementie zal worden betracht.

Generaal Hertzog heeft in den Volksraad meegedeeld dat hij wil voorstellen aan de Wet en zijn volgenden vrijheid te geven en voor de opstandelingen een algemeene amnestie af te kondigen.

Toenadering van Nationale- en Z. A. partij in het verschieft?

Uit de uitgebreide litteratuur aan den uitslag der verkiezing in Z.-A. gewijd, halen wij een zin aan van „De Volksstem”, orgaan der Z.-A. P. aan, omdat hieruit wellicht de aanwijzing is te halen voor de richting, die de overwinnende partij zich voor de toekomst wil stellen. „We kunnen aan onze lezers de verzekering geven, dat de voor-mannen der Z.-A. P. te verstandige staatslieden zijn, om niet lessen te putten uit de thans geëindigde elektie-krisis. Derhalve is 't niet onwaarschijnlijk dat al 't mogelijke zal

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

G. RANKE

Reinkenstraat 17

Den Haag

LINGERIE's, TRICOTAGE's
WOLLEN- EN JAEGER ONDERGOEDEREN
HANDSCHOENEN KOUSEN
Telefoon 4271.

Postzegels

voor verzamelingen te koop gevraagd, los of in Album; ook gelegenheid om in te zenden voor de veilingen.

G. J. REYERSE, Spui 147.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

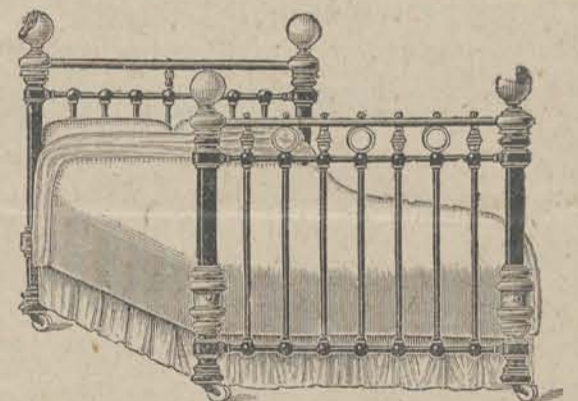
Telefoon No. 3902.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
— van 10 tot 4 uur. —

worden gedaan om aan rechtmatige aanspraken op konsideratie van Nationale grieven tegemoet te komen, doordat wijs beleid gebiedt om aan degenen, die de Nationalistische beweging ondersteund hebben, 'n spoedige terugkeer tot de gematigde Z.-A. P. mogelijk te maken."

De ex-khedive.

Wij vinden een eenigszins zonderling verhaal over den vrijwilligen afstand, die Abbas Hilmy Pasha, als khedive van Egypte zou hebben gedaan, na den gedwongen afstand, die de Britten hem reeds hadden doen volbrengen. Volgens de Mokattam was Abbas een bijzondere vriend van den keizer van Duitschland. Tijdens zijn verblijf in Italië had hij de opdracht om de Italiaansche regeering onzijdig te doen blijven. De keizer zou over de mislukking van deze zending zoo op den ex-khedive verholpen zijn, dat hij geweigerd zou hebben hem te ontvangen, tijdens zijn verblijf te Berlijn. Abbas ontstemd en ontmoedigd door dezen tegenslag zou nu zijn afstand van den troon aan den sultan van Turkije hebben medegedeeld.

Kroonkoloniën-vergadering.

De gevolgtrekking, waartoe het bezoek door twee staatslieden uit Nieuw-Zeeland aan Londen te brengen, leidde, was een voorbarige. Mr. Massey, de eerste minister, en Sir Ward, minister van financiën, zullen in December naar Engeland komen om met de regeering in 't moederland van gedachten te wisselen, maar voor zoover tot nu toe bekend is, zal geen algemeene conferentie van de kroonkoloniën plaats vinden. Voorheen leiders van tegenover elkander staande partijen hebben deze ministers nu zitting in een nationaal kabinet en als zodanig komen zij hun land vertegenwoordigen. „The Times” spreekt de hoop uit dan tevens vertegenwoordigers van de andere kroonkoloniën te zien verschijnen.

De voormalige eerste minister van den Australischen statenbond, Mr. Fisher, is reeds aangewezen als Hooge Commissaris te Londen. Zijn komst zou nu niet te vroeg komen. Australië heeft dan geen anderen woordvoerder noodig, niemand is hiervoor meer geschikt dan juist deze invloedrijke en bewaarde leider.

Voor Zuid-Afrika acht het groote Engelsche blad generaal Botha als vanzelf den aangewezen man, maar de oppositie zou ook iemand moeten meezenden. Intusschen is het nieuwe Afrikaansche parlement tot het einde van 't jaar bijeengekomen, hetgeen als een moeilijkheid wordt erkend, daar Botha bij de beraadslagingen bezwaarlijk zal zijn te missen.

Over Canada en New-Foundland wordt niet gesproken, de gemeenschap is te gemakkelijk om bezwaren op te leveren.

Het lijkt wat schermen in de ruimte. Maar 't invloedrijke cityblad heeft wel meer ondervonden hoe de aanhoudende wint, wie weet of het door en voor zijn herhaalde argumentatiën ten slotte de bezwaren der regeering — die wij meermalen in herinnering brachten — ten slotte niet doet wijken, zoodat Londen dan toch zijn „Imp. Conference”, die ditmaal als „Imperial Defence Conference” wordt gevraagd, zou krijgen.

De onlusten in Britsch-Indië.

Een tegenspraak, die bepaalde punten weerlegt, maar daarom juist geen ontkenning van het geheel behoeft te beteekenen, is door het departement voor Indische aangelegenheden te Londen gepubliceerd, naar aanleiding van de geruchten over opstanden in Britsch-Indië, waarvan ook wij melding hebben gemaakt.

De berichten in de Deutsche pers aangaande onlusten in Indië, zijn aldus weergegeven, dat er alom opstand is uitgebroken, dat Bramanen, Boeddhisten en Mohamedanen zich hebben vereenigd om alle mogelijke moeilijkheden in den weg te leggen aan de geliate Engelschen. Zoo worden deze berichten, volgens de officieele verklaring, van a tot z onwaar genoemd, evenals de hier verder nog te vermelden. Blijft er tusschen a en z niets voor de waarheid van deze aldus weergegeven berichten over, daarnaast is wel ruimte voor het gedeelte der berichten dat niet over alom en niet over alle mogelijke moeilijkheden spreekt.

Zoo ook voor de mare dat de Radja van Bhagalpoer aan 't hoofd der beweging staat; dat ernstige wanordelijkheden zijn voorgevallen in Bombay, Madras, Nagpur, Allahabad en Inapoer; dat in laatstgenoemde plaats de opstandelingen een poging hebben gedaan om het vertrek van de inlandsche troepen tegen te houden, de Engelsche troepen zich hebben moeten bergen en de opstandelingen de kazernes en het tuighuis hebben bezet.

Hierover merkt de minister voor Indië nog op, dat er geen Radjah van Bhagalpoer bestaat, indien de Mawab van Bhawalpoer wordt bedoeld, zoo kan worden medegedeeld, dat deze pas 11 jr. oud is.

Beslist wordt ook tegengesproken dat de Nizam van Haiderabad door zijn volk zou zijn afgezet.

Stamgenooten in Patagonië.

Ds. A. C. Sonneveldt heeft een goede daad gedaan door ons te herinneren aan het bestaan van een Boerennederzetting in Patagonië, 't Zuidelijk deel van Argentinië. Velen onder hadden van die kolonie gehoord, maar in de vele en groote gebeurtenissen, die sedert den Boerenoorlog de wereldgeschiedenis uitmaken, was de herinnering en belangstelling maar bij weinigen levendig gebleven. Hetgeen de predikant der Nederlandsche gemeente in Patagonië nu in „Neerlandia” vertelt, toont aan dat de Boerenkolonie te Chubut (Tsjoeboet) onze aandacht overwaard is.

Reeds in April 1902 verscheen een regeeringsbesluit, waarbij de kolonie, ten N. van Comodoro Rivadavia, genaamd Escalante aan de emigranten uit Z.-Afr. werd toegewezen. Ieder gezin zou 2500 H.A. krijgen, tegen zeer gunstige voorwaarden. Inderdaad kwamen Boeren in vrij groot aantal. Comodoro Rivadavia, de landingsplaats, kreeg een geheel ander aanzien, maar toch bleven de landverhuizers volstrekt niet allen hier. Het meereendeel trok 't land in, waar het zich voornamelijk aan den schapenteelt wijdde. Daar Chubut ruim 7 maal zoo groot als Nederland is en maar 32000 inwoners telt, is er ruimte in overvloed. Onder de te overwinnen moeilijkheden behoort gebrek aan water. Bij 't boren hiernaar, werd in 1907 de eerste petroleumbron gevonden, hetgeen de algemeene belangstelling plots naar deze uitloek van de aarde trok. De verwachting van de deskundigen is groot.

Moeilijkheden, bezwaren zijn er natuurlijk vele geweest, wie een land ontginnen wil, weet dit. Maar de Boeren hebben getoond de hiervoor noodige kunst niet te hebben verlerd, en in 't algemeen kaf gezegd worden dat men tevreden is.

Het land, op 't eerste gezicht zoo onvruchtbaar, viel mee, ja bleek uitzonderend geschikt voor de schapenteelt. De schapen zijn goedkoop, voor de wol ontvangt men een tamelijk prijs; men leeft zonder broodzorgen en is voor de toekomst geborgen.

Als bewijs voor den maatsch. welstand mag, schrijft Ds. Sonneveldt, zeker ook wel vermeld worden, dat de kolonie, nu als kerkelijke gemeente beschouwd, een predikant kon beroepen, in welk ambt hij sedert 8 April 1915 werkzaam is. De samenkomsten worden op 10 plaatsen gehouden, zoodat een reis door de kolonie 2 maanden duurt. De eerste plaats buiten Comodoro, waar kerk wordt gehouden, is er ruim 30 K.M. van verwijderd. Er wordt ook een samenkomst gehouden op 250 K.M. van Comodoro gelegen. De grootste reizen worden te paard gedaan. Wel heeft de arbeid in zulk een kolonie dus zijn eigenaardige moeilijkheden, maar ook zijn eigenaardige bekoring.

„Aangenaam is het mij te mogen vermelden”, schrijft hij, „dat onze Boeren vasthouden aan eigen taal en zeden. Omdat ik in dit opzicht minder aangename ervaringen heb, was het voor mij zelfs een verrassing, dat ik in de woningen onzer Afrikaners geen enkel vreemd woord hoorde.”

Er is hier voor ons Nederlanders een roeping te vervullen. Daar in 't ons onbekende, verre land is een Boerennederzetting, die verlangt Hollandsch te blijven in zeden, gewoonten en taal, maar dan moeten wij de stamgemeenschap ook onderhouden en bevorderen.

„Er wordt in deze kolonie ook veel gelezen. Reeds had ik gelegenheid, om veel lectuur onder hen te verspreiden, maar nog altijd is hier veel begeerte naar boeken. Men wenscht een flinke bibliotheek en me dunkt, we moesten straks maar eens een gedachten aanval op de Boeken-commissie doen”, aldus de schrijver in Hollandia. „Die aanval zal toch niet worden afgeslagen, want met een bibliotheek zal het A. N. V. hier eer en dank oogsten en in een wezenlijke behoefte voorzien.”

Is hiërmede al een middel ten goede aangegeven, wij zullen ook verder moeten gaan. Voor de ouders, die hun kinderen onderwijs willen geven zou een rondgaande onderwijzer tot gids en voorlichter kunnen zijn.

Zou zoo een wandelleeraar, die de verschillende plaatsen geregeld eenige keeren in 't jaar bezoekt, niet de inzet kunnen worden van een Hollandsche onderwijs-organisatie in Patagonië? Is hiervoor 't geld en de man niet te vinden? Zou op deze wijze nog niet iets meer aangeboden kunnen worden dan Ds. Sonneveldt durft vragen?!

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De moord op controleur Agorbeek in herinnering gebracht.

Mede naar aanleiding van het gesprokene bij de algemeene beraadslaging over de Indische begroting voor 1916, ontleenen we aan een artikel van den zending P. ten Kate, getiteld: De zendingarbeid in Djailolo (Halmahera), opgenomen in de jongste afl. der Mededeelingen vanwege het Nederl. Zendinggenootschap, enkele regelen over controleur G. K. B. Agerbeek, die in het najaar van 1914 door vijandige bevolking werd vermoord.

„Men heeft verondersteld, dat wijlen controleur Agerbeek „ontactvol” zou zijn opgetreden en de bevolking in het harnas heeft gejaagd door toepassing van „drastische bepalingen” enz. Nu is het o zoo gemakkelijk a posteriori „veronderstellingen” uit te denken, die meestal kant noch wal raken, omdat die uitgesproken worden door menschen, die geen flauw begrip hebben van de plaatselijke toestanden, van de denkwijze der bevolking, de van hooger hand door den ambtenaar te nemen maatregelen. Naar onze meening, welke gegrond is op een 14-jarig wonen onder de bevolking van Halmahera en dus verondersteld mag worden der waarheid nabij te komen, was de heer Agerbeek een ambtenaar, die veel tact had met de bevolking om te gaan”....

„Had de heer Agerbeek, al was het slechts door een 10-tal gewapende politiedienaren, kracht kunnen bijzetten aan de hem van hooger hand opgedragen belastingregeling van 4 pCt. en het doen verrichten van meer heerendiensten dan waaraan men gewoon was, de Ternatanen zouden zich hoogstwaarschijnlijk rustig hebben gehouden en... het Gouvernement zou een échec bespaard zijn gebleven. Want een groote slag is en blijft het, dat de eerste ambtenaar, buiten zijn schuld, slachtoffer geworden is van in te voeren maatregelen, welke men niet heeft doen vergezellen van het speciaal voor de Ternaten noodzakelijke machtsvertoon.”

Tot zoover de heer Ten Kate, wiens mededeelingen ten deze in zijn geheel verdienen te worden gelezen, vooral door „menschen die geen flauw begrip hebben van de plaatselijke toestanden, van de denkwijze der bevolking, de van hooger hand door den ambtenaar te nemen maatregelen”.

Mededeelingen Ned.-Zendinggenootschap.

Behalve boven reeds genoemd artikel van zending Ten Kate over het werk der zending in 1914 in Djailolo, bevat de nieuwe afl. dezer „Mededeelingen” berichten over andere zendingsposten van het Ned. Zendinggenootschap. — Verder een bijdrage van meergenoemden zending ten Kate over het Moraego (een soort dans in de Toradjalanden), met taalkundige opmerkingen van Dr. N. Adriani, benevens de beschrijving eener reis van denzelfde door een gedeelte van Midden-Celebes.

„Totok en Indo.”

De storm die hier te lande gewoed heeft naar aanleiding van de opvoering van Fabricius' „Totok en Indo”, is naar Indie overgewaaid, nu de vertooning van dat stuk ook daar zal plaats hebben. Het bekende blad „Goentoer Bergerak”, thans herdoopt in „Modjo Pait” (redacteur-administrateur Tjipto Mangoenkoesoemo) bevat verschillende aanvallen tegen den auteur; een der inzenders stelt voor den Gouverneur-Generaal te verzoeken de opvoering van het stuk te Soerabaja te verbieden.

De heer Tjipto oordeelt, dat men zoiets niet moet doen, doch hij oppert een ander idee en zegt (Nr. van 9 October):

„Zou een uwer geen tooneelstuk kunnen schrijven, waarin de hoofdrol zou kunnen spelen een Totok, een oud-fuselier, die wat te veel heeft geofferd aan Bacchus? Dan wel een blanke, die in het vorstelijke den Haag aan zijn behoefte aan homo sexuele liefde wil voldoen? Dan kameraden! zullen wij kunnen gewaar worden, of wij in den vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden een vaderlijken vriend hebben te zien dan wel een, die oogen en ooren sluit voor de beleedigen ons ras aangedaan, en met zijn sterken arm gereed staat ons te bestrijden, als wij den heeren van de tegenpartij met dezelfde munt terug betalen, wat zij ons hebben aangedaan.”

We zouden willen vragen of de heer Tjipto Mangoenkoesoemo Fabricius' „Met de handschoen getrouwd” wel eens heeft gezien of gelezen. Zoo neen, dan wordt de kennismaking met dat tooneelstuk hem werkelijk aanbevolen. De schurkachtige, gedegeneerde administra-

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten GUMMIHAKKEN. CREAMS, VETERS, enz. Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.

Plugge bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GENEALOGIEËN, BIJEBRENGEN DER BEHOODICDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELSEN EN INLVING &

VERHEFFING HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS, ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDSTEN ZIN.

DEN HAAG-OBRECHTSTR. 181.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen

Oudehavenkade n. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Individuele Ongevallenverzekering, Automobiëlverzekering, Enz. Enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië de Heer N. J. TAKKEN te Soerabaja.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO'S, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

teur der onderneming, die een der hoofdrollen daarin vervult, is een Europeaan die geregeld aan Bacchus offert en het met de liefde ook niet erg nauw neemt.

Prijsvraag opium-gebruik.

In het vorig Kol. Weekblad werd reeds melding gemaakt van een door de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden uitgeschreven prijsvraag over het opiumgebruik (of misbruik). De volledige tekst der voorwaarden tot mededinging enz. vindt men in No. 40 (8 October) van het weekblad „De Banier”.

Ook is door den dienst der Opiumregie een nota over het opium samengesteld, waarvan aan belanghebbenden door de Commissie voor de Volkslectuur (Kramat 41, Weltevreden), bij aanvraag een afdruk zal worden toegezonden.

Mr. C. Th. van Deventer. †

In No. 26 van het Weekblad van Indië wijdt de heer M. van Geuns een artikel aan de nagedachtenis van Mr. van Deventer, dien hij noemt den goedmoedigsten, braafsten man dien men zich denken kan. Al heeft de heer v. G. aan Mr. v. D. nimmer zijn critiek gespaard, den persoon Van Deventer heeft hij nimmer aangevallen. Hij zal — zegt v. G. aan het slot zijner beschouwing — „in ons aller herinnering voortleven als een nobel en welwillend man, als een oprecht strijder voor koloniale belangen. De sporen van zijn werkzaamheid zijn te diep dan dat hij spoedig kan worden vergeten. Namens Indië, dat hij oprecht lief had, worde bij zijn groeve eerbiedig hulde gebracht aan zijn nagedachtenis.”

Het portret van Mr. van Deventer en van diens echtgenoot vergezelt de beschrijving.

De Indische Mercur.

No. 46 bevat de op de voordracht van den heer Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg over „de Ned.-Indische mijnwet en hare toepassing”, gevolgde gedachtenwisseling.

Voorts de volgende artikelen: Boschexploitatie in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, door dr. A. H. Berkhout. — Fabricatie-resultaten van suikerfabrieken op de Hawaii-eilanden, door dr. H. O. Prinsen Geerligts. — Over de waardebeoordeling van hevea-boomen, door C. J. de Vogel. — De rijstboorderplaag op Java, door dr. K. W. Dammerman, besproken door J. J. Paerels. — Bodemcongres op Java. — De economische toestand in de Deutsche koloniën. — Commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid in Ned.-Indië. — Benevens de gewone rubrieken: De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Enz.

Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Dezer dagen heeft de afd. Publ. Werken der gemeente Amsterdam den bovenbouw herbested van het hygiënisch instituut, waarin naast het laboratorium voor de gezondheidsleer der Universiteit, ook de afd. voor tropische hygiëne van het Koloniaal Instituut zal worden gevestigd. De onderwijslocaliteiten zullen op 1 Aug. 1916 reeds tot gebruik gereed zijn, terwijl het gebouw in zijn geheel op 1 Febr. 1917 zal worden opgeleverd.

Intusschen is de afdeling voor tropische hygiëne overgebracht naar een ruimer tijdelijk verblijf (Sarphatistraat). De leiding dier afdeling berust, zooals men weet, bij Dr. J. J. van Loghem, terwijl Dr. W. A. Kuens, benoemd lector in de tropische geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam en Dr. N. H. Swellengrebel, onderscheidenlijk als patholoog en zoöloog aan de afdelingen verbonden zijn. (Ontleend aan een uitvoeriger mededeeling in de Ind. Merc. van 19 dezer).

De Tropische Natuur.

In de October-afl. o.m. de volgende, meest geïllustreerde, bijdragen: Van een boomgekke en een schildpad, door S. L. — Iets over Chaetognathen (Pijlwormen), door Dr. P. van Oye. — Een toestel om kleine arthropoden te vangen, door Ed. Jacobson. — Groote atlasvlinder. Koepoe gada (d.i. Olifantsvlinder), Atacus atlas, door H. Schoo Jr. — Invidualiteit bij insecten, door D. van Mullem. — Wenken voor insecten verzamelaars (vervolg), door E. Jacobson. — Een merkwaardig voorbeeld van parasitisme, door S. L.

Inlandsch Onderwijs.

Ter Landsdrukkerij te Batavia verscheen het „Algemeen verslag van het Inlandsche onderwijs in Ned.-Indië over 1913”. Deel I. Tekst. Deel II. Tabellen en tabellen. Behalve den eigelijken tekst bevat het 1e deel nog een aantal platen en grafische voorstellingen, zoodaende eenige kaarten, aangevende het aantal inrichtingen voor Inlandsch onderwijs op 31 December 1913, en wel van Java en Madoera, Kleine Soenda-eilanden, res. Ternate en onderh. en Ambonia, Celebes, Sumatra en Borneo.

Cursorische Voordrachten over Nederlandsch-Indië.

Voor de afdeling „Eindhoven” van het Nederlandsch Onderwijzersgenootschap hebben in de maanden September, October en November vijf lezingen met lichtbeelden plaats gehad, vormende eene reeks cursorische voordrachten.

Deze cursus werd gehouden door den gepensionneerden kolonel van het N.-I. leger W. J. Giel, die achtereenvolgens behandelde: De verschillende rassen en volkeren in den O.-I. Archipel; het zieleleven der Archipelbewoners; de voornaamste cultuurs voor de Europeesche markt met hunne economische beteekenis, zoodaende voor de Koloniën als voor het Moederland; het Bestuur over Nederlandsch-Indië met de verschillende problemen, welke thans ter oplossing liggen; en het slotte het Leven en Werken van den Europeaan in Ned.-Indië.

In deze laatste voordracht werd het auditorium in het dagelijksch leven en in de Europeesche huishouding ingewijd; werd het pro en contra besproken van een werkring in de Koloniën, terwijl de eischen werden behandeld, waaraan de Europeaan, zoodaende fysiek als intellectueel moet voldoen, om in de Koloniën te slagen.

De voordrachten werden met zeer veel belangstelling aangehoord en spreker mocht zich in eene zeer drukke opkomst verheugen.

De heer Giel werd in zijne voordrachten ter zijde gestaan door den heer Reuvel, ingenieur bij de firma Philips en Co., die op zeer welwillende wijze, met zijn zeldzaam fraai en lichtsterk apparaat, de lichtbeelden als ware kunststukken op het doek wist te tooveren, hetgeen de belangstelling in- en de appreciatie van het gesprokene niet weinig verhoogde.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Bij Kon. Besluit van 1 November 1915 No. 80 zijn goedgekeurd de wijzigingen in art. 13 van de statuten der ver-

eeniging „Oost en West”, zooals die werden vastgesteld in de Algemeene Vergadering van 3 Juli 1915.

Art. 13 der Statuten luidt thans:

„De afdelingen storten jaarlijks, en wel vóór ultimo Februari, in de kas van het hoofdbestuur eene som, welke voor iedere afdeling berekend is op 40 pCt. van de door haar in het laatstverstreken jaar in totaal ontvangen contributies, met behoud echter van een minimum, berekend naar den maatstaf van gemiddeld f 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van het loopend jaar lid eener afdeling was”.

„Als maatregel van overgang kan over 1915 volstaan worden met eene bijdrage van 34 pCt.; over 1916 met eene bijdrage van 38 pCt., zullende dan eerst over 1917 het volle bedrag van 40 pCt. verschuldigd zijn, echter telkens met inachtneming van het in de vorige alinea gesteld voorbeeld”.

„Hieronder zijn niet begrepen de contributies van leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van minstens f 100.— in eens te storten. Deze bijdragen worden aan het hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen”.

„Van alle eerstelingen en van alle legaten of schenkingen boven de f 100.— aan eene afdeling gemaakt, of giften daaraan gedaan van minstens f 100.— (waaronder niet te verstaan de bijdragen van leden, bedoeld in het 3e lid van dit artikel), moet aan de kas van het hoofdbestuur 25 pCt. worden afgestaan, tenzij dit in strijd is met eene door den gever gemaakte bepaling”.

Het hoofdbestuur heeft het recht eene afdeling geheel of gedeeltelijk te ontheffen van de storting in de 1ste alinea bedoeld, en zulks over het eerste jaar van haar bestaan.

De financiële verplichting tegenover het hoofdbestuur van buiten Nederland gevestigde afdelingen, wordt voor elk van die afdelingen afzonderlijk geregeld. Die regeling is onderworpen aan de goedkeuring der algemeene vergadering.

Van de Nederl. Afd. der N.-I. Mij. van Nijverh. en Landb.:

OPENBARE VERGADERING, op Vrijdag 3 December 1915, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis (Groenmarkt), Zaal No. 4.

Onderwerp: „De nieuwste werkwijze bij de Suiker-industrie op Java”, met lichtbeelden. Spreker: Dr H. C. PRINSEN GEERLIGTS. Toegang vrij, ook voor niet-leden.

De Voorzitter, P. J. VAN HOUTEN.
De Secretaris, L. STIBBE.

Naamlijst van nieuw toetredende leden.

	Contributie
Prof. Dr. J. Boeke, Leiden	f 3.—
M. J. Wiessing, Hilversum	„ 2.50
K. Baart, Onderwijzer N.-I., Middelburg	„ 2.50
C. F. H. Gravelotte, Luit.-Kol. Int. N.-I. L., Den Haag	„ 4.—
Th. Hillen, Oud-Chef Serajoedal stoomtr. Maatschij. Den Haag	„ 2.50
Ds. E. Kuijman, Predikant, Renswoude	„ 3.—
C. P. Buijn, Amsterdam	„ 5.—
F. Suidema, Watergraafsmeer	„ 2.50
J. J. M. Behrens, Haarlem	„ 2.50
J. Cohen Tervaert, Haarlem	„ 2.50
J. T. Cremer, Santpoort	„ 2.50
J. A. F. v. d. Houte Willems, Haarlem	„ 2.50
B. J. te Kieffe, Haarlem	„ 2.50
A. F. Kremer, Overveen bij Haarlem	„ 2.50
Mevrouw N. Plate, Haarlem	„ 2.50
W. Rust, Haarlem	„ 2.50
S. K. Sybrandi, Haarlem	„ 2.50
G. H. L. Verweij, Haarlem	„ 2.50
N. Dalmeijer, Haarlem	„ 2.50
E. G. N. L. Ter Haar, Haarlem	„ 2.50
J. van Lith, Haarlem	„ 2.50
C. Bosman Jr., Haarlem	„ 2.50
H. Michelsen, Haarlem	„ 2.50
C. C. W. C. Beck, Ingenieur, Den Haag	„ 5.—
B. H. J. van Kerkhoff, Gezaghebber	„ 5.—
Ds. R. W. F. Kijftenbelt, Predikant, Zeist	„ 3.—
H. F. A. De Does, Haarlem	„ 2.50
R. W. Jesse, Haarlem	„ 2.50
A. Schneider, Haarlem	„ 2.50
A. L. van Aanholt, Leiden	„ 2.50
S. Bankema Jr., Leiden	„ 2.50
J. F. Dee, Leiden	„ 2.50
F. J. Freni, Den Haag	„ 2.50
W. J. van Haften, Den Haag	„ 2.50
H. Krugers, Leiden	„ 2.50
R. J. Limburg, Rotterdam	„ 2.50
J. Malinchrot, Leiden	„ 2.50
C. Monod de Froideville, Leiden	„ 2.50
J. M. W. Ochendorf, Den Haag	„ 2.50
P. C. A. J. Quantjer, Onderwijzer N.-I., Breda	„ 3.—
J. W. de Schoppelaar, Leiden	„ 2.50
J. B. Snethlage, Den Haag	„ 2.50
H. A. Surink, Dir. opl. school Inl. Ambt., Zwolle	„ 2.50
L. F. G. Bode, Notaris, Ginneken	„ 2.50
J. M. W. Francken, Haarlem	„ 2.50
L. J. Fievez de Malines van Ginkel, Den Haag	„ 2.50
A. A. A. Schrok, Leiden	„ 2.50
O. Visser, Onderwijzer N.-I., Hilversum	„ 2.50
F. B. Vodegel, Ass. Resident, Den Haag	„ 2.50
J. H. Sonne, 1e Luit Inf., Delft	„ 5.—
M. J. v. d. Zwan Jr., Vlaardingen	„ 2.50
J. de Rooze, Utrecht	„ 2.50
A. F. van Rechteren Limpurg, Leiden	„ 2.50
Mejuffrouw L. Dersjant, Onderwijzeres N.-I., Den Haag	„ 12.—
L. C. L. Londo, Onderluit. N.-I. L., Halfweg	„ 2.50
T. A. Monthaan, Onderwijzer, Utrecht	„ 3.—
A. F. van Rheeden, Adj. Landmeter, Amsterdam	„ 2.50
H. R. van Taalingen, Leiden	„ 2.50
A. Vroesom de Haan, c. i., Den Haag	„ 2.50
C. H. C. Bijvanck, Arnhem	„ 2.50

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005
Noordeinde 17a Telefoon 6537

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Verlofgangers!

Koopt geen Spreekmachine alvorens het beroemde merk

His Master's Voice

te hebben gehoord! Het is de eenige spreekmachine, die aan alle eischen van een volmaakt MUZIEK-INSTRUMENT voldoet. ZUIVERE, NATUURGETROUWE WEDERGAVE zonder dien onaangename neusklank, die het verouderde systeem van machines met safiernaald eigen is.

Onze Indische agenten hebben steeds groote voorraad machines en platen.

De prijzen der platen zijn in Indië dezelfde als in Holland en verkrijgbaar bij:

N.V. GRAMOPHONE MIJ. „HASSELBACH”

hoek Gang Passar Baroe/Gang Kleykamp,

BATAVIA.

GRAMOPHONE AGENCY,

38 Gembongan, SOERABAJA,

HUTTENBACH & Co., MEDAN, (Deli).

Oostk. v. SUMATRA & ATJEH.

THE AMERICAN IMPORT COMPANY

— 22a Amsterd. Veerkade, Den Haag. —

Winkelvereniging H. J. B.

Specialiteit in COMESTIBLES

KOLONIALE WAREN

INDISCHE INGREDIËNTEN

NOACK's FIJNE VLEESCHWAREN

WIJNEN

van The Continental Bodega-Comp.

Obrechtstraat 198, Telefoon Haag 3641
Obrechtstraat 4, Telefoon Haag 3414
Atjehstraat 68, Telefoon Haag 1437
Stevinstraat 109, Telefoon Schev. 147

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

WISBRUN & LIFFMANN.
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN.

P. B. VAN MOORSEL & CO
 Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
**Goedkoopst adres voor het geheel
 of ged. installeren van woningen.**

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAI
 Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
 Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
 Dunklerstraat 33 hoek
 Valeriusstraat.

Vereeniging OOST en WEST.
 Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
 Teeken- en Schilderlessen.
 Lessen in moderne talen.
 Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.
 Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
 Handwerklessen.
 Paedagogische adviezen

Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
 Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
 Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
 Lessen aan spraakgebrekkigen.
 Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
 Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
 Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100, 's-Gravenhage,	{	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis, Utrecht,	{	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
 door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
 door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West;

De Kolonie Suriname, door REMAN IRIS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
 Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Regulateurs, Westminster Carillons
 met speelwerk. - Speciaal voor Indië.
GROOTSTE SORTERING. LAAGSTE PRIJZEN

Goedkoopst adres voor Waltham en Zenith Horloges.
 Armband Horloges voor Heer en Dame.

J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35
 t/o de Oude Molstraat. ZIE ÉTALAGE.

**Vleugels, Piano's
 Kunstspel-Piano's, Orgels**

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
 VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
 voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

S GORTSTRAAT S

Finale Uitverkoop

van alle voorradige LINGERIES en
 WITTE GOEDEREN,

wegens Opheffing der Zaak

S GORTSTRAAT S

G. Ed. BORST

Vlamingsstraat 23-25-27

**Weener
 PELUCHE HOEDEN**

Chique model
 Alle moderne kleuren
f 4.90 en f 6.90

FRANS SLUIJTERS, SPUI 29,
 b.d. Spuistraat.
 Den Haag, Tel. No. 38.

Complete Ameublementen

Vraagt prijs van
 Geheele Woninginrichtingen

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken
 prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

GEBR. ALES,

Prins Hendrikstr. 86, Tel. 5169, Den Haag

SPECIALITEIT IN WITTE GOEDEREN.
COMPLETE UITZETTEN.**RIPPEN**

Pianohandel

PIET HEINSTR. 42
ELANDSTRAAT 17.
Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

VAN SEVENTER & PALUDANUS
KLEERMAKERIJ

Heerengracht 38 - Telefoon 4214

Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—

Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

P. G. JANSSEN'S

Luxe Verhuur Auto's.

Eenig adres:

KONINGINNEGRACHT 1d,

over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.

H 851, H 852
en **H 872.**

Auto's voor Trouwgelegenheid

en

Maand-Auto's.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Ruime keuze fraaie en nuttige

*St. Nicolaas-geschenken.*Wij vestigen speciaal de aandacht op onze
nieuwe afdeling:**Bontwerk.**

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâchissements **NOORDEINDE 44,**Vraagt onze van ouds bekende SPECULAAS,
BANKETLETTERS en BORSTPLAAT.

A. BONS,

voorheen F. J. HÜSCHER & ZONEN

Piet Heinstr. 129, Tel. 6255

Nieuwste modellen

extra hoge Dameslaarzen

(20 c.M. kap).

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129

Tel. H 6375

Valeriusstraat 13

Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten.

BADEN EN GEYSERS.

DETECTIVE BUREAU

Hofwijckplein 12 bij station H.I.J.S.M.
DEN HAAG.

Opsporen - Achtervolgen - Informatie

Verstrekt alle inlichtingen over personen
in Oost- en West-Indië.

G. J. EENINK.

In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van
IMITATIE-Antieke Meubelen.Fabriek: **DEN HAAG 5 Heerenstraat 5.**
Magazijn:
Bonistraat 2, bij de Malakkastraat. MEUBELMAKERIJ.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIJEN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

Telef. H
7857

J. B. HEIJDEMAN,

Telef. H
7857

CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal adres

Zoute Krakelingen.

Dr. ALIMONDA'S

ELECTRISERTOESTELLEN, veel verbeterd, geen
losse contacten, geen oxydatie, bijna geen onderhoud.

Garantie — Inruilen.

GEMAKKELIJKE BETALINGS-CONDITIËN.

Ook te huur.

P. J. HUIJGENS DEKKER, Weimarstr. 94.
(Oogen diagnose) Ged. Natuurarts.

HUPFELD'S FILIAAL

Directie:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL

is gevestigd:

's-GRAVENHAGE

Kneuterdijk-Heulstraat,
Tel. No. 27.

AMSTERDAM

Stadhouderskade 19,
Tel. No. 4698.